

ЕТАПИ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Акімов В.Ю., студ.
Інститут управління Класичного приватного
університету, м.Запоріжжя
riezels@yandex.ua

Сучасний етап розвитку світової та трансформації вітчизняної економіки передбачає створення суспільства, яке базується на знаннях, де соціальний та економічний добробут країни визначається наукоємними технологіями, інноваційною спрямованістю та рівнем інтелектуального розвитку соціуму. В умовах глобалізації, посилення конкуренції фундаментального значення для національної економіки набуває розвиток ринку освітніх послуг [5].

Сьогодні освітня національна інноваційна система України перебуває на початкових стадіях формування. Це неодноразово зазначалася у працях Н. Діденко [1], А. Євтуха [2], М. Згуровського [3], Ю. Іщенка [4] та ін. Ці ж автори зазначають, що окремі компоненти національної системи освіти потребують суттєвого коригування (дидактичні принципи, системні інноваційні освітні технології) та опрацювання (освітні кластери, інноваційні освітні центри, автономія університетів). Практично відсутні інституції, які б відповідали за ресурсне та інформаційно-комунікативне забезпечення інноваційного процесу. Для реалізації інноваційних моделей необхідне розроблення та запровадження відповідної стратегії розвитку вищого навчального закладу.

Метою дослідження є обґрунтування стратегічних етапів інноваційного розвитку вищого навчального закладу.

Вищий навчальний заклад є підприємством особливого типу – підприємством з підготовки фахівців у тих чи інших галузях діяльності. Тому основні, типові етапи технології розроблення стратегії розвитку підприємства взяті за основу й адаптовані для вишу як підприємства особливого типу.

Стратегія розвитку вишу передбачає створення науково-методичних і навчально-дидактичних ресурсів з метою якісного забезпечення навчального процесу за всіма спеціальностями, спеціалізаціями та формами навчання, спеціалізованих підрозділів (науково-дослідних лабораторій, молодіжних центрів наукових досліджень тощо), організацію та проведення методичних днів ВНЗ, активізацію науково-дослідної роботи за напрямками спеціалізації з окремих спеціальностей з подальшим упровадженням отриманих результатів у навчально-виховний процес (упровадження нових елективних модулів, проведення наукових семінарів, тренінгів, створення мультимедійних підручників тощо).

Нами виділено ряд етапів розроблення стратегії розвитку ВНЗ. Слід зазначити, що існує багато розбіжностей щодо послідовності та змісту етапів, тому наведено узагальнену розробку стратегії розвитку освітньої установи: 1) формування місії ВНЗ; 2) визначення цілей розвитку і критеріїв їх досягнення; 3) загальна діагностика стану і тенденцій. Аналіз зовнішнього і внутрішнього середовища функціонування ВНЗ. Виділення ключових проблем; 4) формування стратегічних альтернатив (шляхів і проектів вирішення виявлених проблем); 5) аналіз варіантів і вибір оптимального варіанту стратегічного розвитку; 6) реалізація стратегії; 7) оцінка реалізації стратегії.

Сенс першого етапу – формування місії – в

управлінській практиці визначається декількома позиціями: 1) місія дає суспільству, державі, ринку праці, науці загальне уявлення про те, що собою являє виш, чого він прагне, які засоби і способи готовий застосувати для досягнення своїх цілей; 2) місія сприяє єднанню вузівської спільноти, формуванню корпоративного духу; 3) місія створює сприятливі можливості для ефективного управління розвитком ВНЗ. Тому на цьому етапі визначаються пріоритети, цінності і загальний підхід до організації функціонування ВНЗ як цілісної саморозвивальної системи. Саме на основі місії вишу виробляються всі інші цілі, спрямовані на забезпечення безперервності розвитку.

Другий етап полягає у визначенні цілей розвитку і критеріїв їх досягнення. Існують такі види цілей розвитку вишу: 1) зовнішня мета (можна назвати її ринковою, оскільки виш поставляє фахівців на ринок трудових ресурсів) може полягати у зростанні затребуваності випускників на ринку праці; 2) внутрішня мета – підвищення ефективності та якості навчального процесу. Рівень ефективності (якості) навчального процесу природно оцінювати за рівнем системи управління навчальним процесом, тобто за виконанням певних вимог до системи управління навчальним процесом, а в більш широкому плані – до системи управління вишому цілому.

Третій етап технології – розроблення стратегії ВНЗ передбачає загальну діагностику стану, тенденцій та виділення ключових проблем. Діагностичний етап виступає найважливішим етапом управління при виробленні ефективної стратегії і забезпечує реальну оцінку власних ресурсів і можливостей, глибоке розуміння зовнішнього конкурентного оточення. Для реалізації цього етапу необхідна ефективна інформаційна система, що забезпечує даними для аналізу минулих, нинішніх і

майбутніх ситуацій, тому потенційною проблемою реалізації цього етапу виступає відсутність специфіки ВНЗ та освітніх послуг у діючій практиці аналізу.

Наступним етапом є формування, аналіз стратегічних альтернатив і вибір оптимального варіанту стратегічного розвитку. Осмислений і обґрунтований вибір стратегії вимагає визначення критеріїв її ефективності. Однак вибір єдиної домінантної стратегії не завжди є виправданим, оскільки доводиться стикатися з частою зміною зовнішніх умов функціонування і розвитку. Тому в сучасній соціально-економічній ситуації застосовують сценарну стратегію, яка передбачає наявність і програвання декількох сценаріїв стратегічного розвитку залежно від зміни комплексу зовнішніх і внутрішніх умов. Такі сценарії можуть залежати від багатьох чинників: від державної політики в галузі вищої освіти, стабільності бюджетного фінансування, планів соціально-економічного розвитку регіонів, від участі вищої школи в міжнародних інтеграційних процесах тощо.

Для заключних етапів – реалізації та оцінки стратегії – відсутність технології управління заходами з досягнення поставлених цілей є значною проблемою при реалізації стратегії, а недостатність вхідної інформації про якість освітніх послуг, затребуваності випускників на основі відгуків роботодавців може істотно вплинути на якість здійснення етапу оцінки стратегії розвитку ВНЗ.

Отже, очікується, що реалізація стратегії розвитку ВНЗ дасть змогу:

– забезпечити надійні багатофункціональні, структурні прямі і зворотні зв'язки між усіма елементами навчального процесу та науково-дослідної роботи, підвищити рівень їх керованості, результативність навчально-методичного і науково-методичного забезпечення;

– надати сталого характеру з подальшим забезпеченням динамічного зростання основних показників діяльності кафедр та ВНЗ загалом;

– створити надійні взаємозв'язки вишу з роботодавцями та здійснити перехід на стабільне замовлення щодо підготовки майбутніх фахівців, конкурентоздатних в умовах сучасного ринку праці;

– поліпшити основні показники якості та успішності навчання студентів;

– сформувати належний імідж структурних підрозділів та ВНЗ загалом.

Список використаної літератури

1. Діденко Н. Г. Державне управління і соціальне партнерство : актуальні проблеми теорії і практики : монографія / Н.Г. Діденко. – Донецьк : Східний видавничий дім, 2007. – 404 с.

2. Евтух А.Т. Наука и образование в эпоху перемен / А. Т. Евтух // Актуальные проблемы экономики. – 2007. – № 9 (75). – С. 12–23.

3. Згуровський М. Шлях до суспільства, заснованого на знаннях / М. Згуровський // Дзеркало тижня. – 2006. – № 2. – С. 177–194

4. Іщенко Ю. Можливості громадянської освіти України та виховання толерантності / Ю. Іщенко, Є. Іщенко // Освіта і управління. – 2002. – Т. 5. – № 4. – С. 8–113/

5. Смеричевская С. В. Макроэкономические аспекты формирования управленческих стратегий в инновационном развитии системы образования Украины / Смеричевская С. В. // Стратегія інноваційного розвитку системи вищої освіти України : матеріали міжнар.наук.-практ. конф. / Голов. ред. С. В. Смерічевська. – Донецьк : Видавничий дім «Кальміус», 2007. – С. 8–12.